

Radim Sršeň: Více než kdy jindy bude na úrovni členských států platit, že jaký si to uděláš, takový to máš

9.10.2025 - Radim Sršeň | Sdružení místních samospráv ČR

Státní rozpočet je bohužel v takovém stavu, že s národními dotacemi nelze do budoucna příliš počítat, říká Radim Sršeň, který je v SMS ČR předsedou Pracovní skupiny pro dotace a mezinárodní vztahy.

O to důležitější je podle něj zaměřit se na evropské zdroje a jejich co nejlepší uplatnění, zároveň na co nejefektivnější využití toho mála, co v rámci národních dotací zůstalo.

SMS ČR bude věnovat pozornost nastavení dotačních fondů v rámci programového období EU 28+. Jaká debata aktuálně probíhá ohledně příštího programového období a například kohezní politiky?

Debata o budoucím programovém období 2028+ už probíhá téměř rok, nicméně za „ostrý start“ lze považovat představení návrhu víceletého finančního rámce a navazujících nařízení Ursulou von der Leyen v půlce července. Na národní i evropské úrovni již začínám přípravu třetího programového období a musím říct, že ještě nikdy se nepřipravovalo tak „tajnůstkářsky“ a ještě nikdy se nechystala taková revoluce jako nyní. Ostatně i představení návrhu v posledním týdnu před nástupem europoslanců i bruselských úředníků na dovolenou bylo od paní předsedkyně Evropské komise přímo „žensky“ rafinované... na druhou stranu všichni měli prostor o revolučních změnách přemýšlet a přijít jim třeba i na chuť.

Jak návrhy vnímáte vy osobně? A budou fondy nastaveny tak, aby byly využitelné i pro naše obce?

Já návrhy vnímám pozitivně. Mají za cíl zásadně zjednodušit brutální byrokracii spojenou s čerpáním dotací EU, přinést podstatně větší flexibilitu a zaměřit se na čerpání prostředků kohezní politiky tam, kde jsou nejvíce potřeba. Není možné, aby se nůžky mezi bohatými a chudými regiony nadále zvětšovaly, což je zásadně proti smyslu kohezní politiky! A to je i velká šance pro náš venkov. Nicméně bude daleko více než v minulosti na úrovni členských států platit okřídlený slogan „jaký si to uděláš, takový to máš“. To bude vyžadovat zásadní roli SMS ČR ve vyjednávání a já jsem přesvědčen, že jsme na to svými zkušenostmi, energií i podporou analytického týmu SMS připraveni. Nicméně je třeba zdůraznit, že Česká republika udělala od svého vstupu do EU obrovský pokrok, v současné době dosahuje 91 % průměrné úrovně HDP EU a předběhla řadu zemí, které byly před ní, jako např. Řecko, Portugalsko, Španělsko či Slovinsko. Velmi intenzivně investovala z fondů EU také do venkova, což je jednoznačně vidět, náš venkov je barevný, živý a moderní. V rámci zemí EU i OECD jsou dokonce rozdíly mezi městem a venkovem jedny z nejmenších a trůfám si říct, že je to i díky dlouholetému úsilí SMS ČR. Kvůli tomuto pokroku se však musíme připravit na fakt, že peněz z kohezní politiky bude méně a % úroveň dotací menší, na druhou stranu budou daleko více využívány tzv. finanční nástroje, tj. kombinace dotace a nízkouročeného úvěru. Díky tomu tak objem investic z fondů EU může být ještě podstatně vyšší. A i na tuto změnu obce v rámci SMS ČR chceme připravit.

Velkým tématem jsou také národní dotace, v posledních týdnech se objevují zprávy o plánech na jejich výrazném seškrtávání. Je třeba se připravovat na realitu bez národních dotací? Co proti tomu SMS ČR bude dělat?

Státní rozpočet je bohužel v takovém stavu, že s národními dotacemi nelze do budoucna příliš počítat. O to důležitější je zaměřit se na evropské zdroje a jejich co nejlepší využití a zároveň na co nejefektivnější využití toho mála, co v rámci národních dotací zůstalo. Přitom je třeba přemýšlet také např. nad využitím prostředků na obranu v rámci budování kritické infrastruktury obcí atd.

Další prioritou je řešení Sociálně klimatického fondu. O co jde a jak by měly být tyto prostředky dle SMS ČR využívány ve prospěch obcí a jejich občanů?

Sociálně klimatický fond se zaměřuje na problémy zranitelnějších skupin obyvatel v důsledku řešení klimatické změny, zejména v souvislosti s vyššími cenami energií. Je financován z tzv. emisních povolenek, stejně jako třeba tzv. modernizační fond či programy jako např. Zelená úsporám. Je však třeba říct, že Sociálně klimatický fond se v budoucnu velmi pravděpodobně stane integrální součástí kohezní politiky, a tak to je zcela správně!

SMS ČR chce podporovat také tzv. regiony příležitosti. Které to jsou a co by tato podpora měla obnášet?

Jedná se veškeré slabší regiony v ČR, tj. nejen uhelné regiony v transformaci, ale také tzv. hospodářsky a sociálně ohrožená území, kterých je v rámci ČR celá třetina! Je potřeba do budoucna zaměřit systémovou podporu právě na tyto regiony tak, aby se maximálně využil jejich potenciál a přiblížily se těm bohatším. A zdaleka nejde jen o dotační podporu, jde o celý komplex opatření legislativních, daňových atd. Já tyto regiony přirovnávám k *popelce*, ze které je třeba udělat krásnou a chytrou královnu. A takovou popelkou je bezesporu celý venkov.

Jako náměstek ministra MMR a člen Evropského výboru regionů se účastníte řady akcí v zahraničí, čím bychom se nejen v Evropě mohli v podpoře i vnímání obcí a regionů inspirovat?

Budete se možná divit, ale spíše se Evropa a svět v rozvoji venkova inspiroují v ČR. Opravdu se nemáme za co stydět a na nejrůznějších fórech, v posledních době, např. před měsícem v OSN v New Yorku či toto pondělí v Praze během návštěvy delegace korejských primátorů a starostů, jsme sklízeli obdiv. Ano, vždy se podiví nad počtem 6 258 obcí v ČR na 10,5 mil. obyvatel, když Čína má na téměř 2 miliardy obyvatel 3 000 obcí. Ale vždy zdůrazňuji, že existence takového počtu malých obcí a šikovných starostek a starostů je rodinným stříbrem ČR. Pokud bychom se měli někde inspirovat, tak v Rakousku, Skandinávii či třeba Jižní Koreji ve schopnosti využití spektra inovativních nástrojů k rozvoji venkova a periferních regionů. Rozhodně se však neinspirujeme slučováním obcí, to nikde k pozitivním výsledkům nevedlo.

Jinak ale považujete sdílení zkušeností a vzájemnou inspiraci s jinými zeměmi za důležitou...

Bezpochyby a jsem moc rád, že SMS ČR je aktivní v účasti v mezinárodních projektech, což patří i k činností naší pracovní skupiny. Budu rád, když budeme tyto aktivity nadále prohlubovat. Díky tomu můžeme inspiraci získávat i předávat. Ve vztahu např. k Ukrajině, Moldavsku, Gruzii či zemím Balkánu je naše zkušenost nesmírně cenná.

SMS ČR chce rovněž podporovat rozvoj cestovního ruchu - jakou cestu zvolit, když turismus je v posledních letech v mnoha zemích či městech u místních na „černé listině“ a turisty tam moc rádi nevidí kvůli negativním jevům, které turismus přináší?

Cestovní ruch je třeba rozvíjet udržitelně, je to pro rozvoj venkova i odlehklých regionů velmi důležité odvětví, které má obrovský potenciál, ale pokud se to „přepískne“, důsledky jsou šílené. Tady je

potřeba maximálně využít zkušeností např. kolegů z Rakouska či Chorvatska... Asi nikdo nechceme, aby se z našich obcí a měst staly disneylandy, jako je dnes např. Dubrovník, kde místní lidé už prakticky nežijí... Bohužel i u nás už několik takových případů máme a je třeba se z toho poučit. Ostatně s končícím létem mi jistě dáte za pravdu, že na dovolenou je daleko lepší vyrazit do krásného, klidného a autentického místa než do přelidněného disneylandu.

Článek si můžete pročíst v zářijovém vydání zpravodaje SMSka. Celé číslo si přečtete v elektronické podobě zde. Archiv s předchozími vydáními si otevřete zde.

<https://www.smscr.cz/o-sms-cr/aktuality/radim-srsen-vice-nez-kdy-jindy-bude-na-urovni-clensky-ch-sta-tu-platit-ze-jaky-si-to-udelas-takovy-to-mas-4847cs.html>